

## महाराष्ट्र राज्य बातम्या

### रायगड किल्ला

- रायगड किल्ला भारताच्या महाराष्ट्रातील सह्याद्रीच्या पर्वतरांगांमध्ये आहे.
- हा मराठा अभिमान आणि लवचिकतेचे शक्तिशाली प्रतीक आहे.
- हा 17 व्या शतकात महान छत्रपती शिवाजी महाराजांनी बांधला होता.
- या अभेद्य किल्ल्याने सुमारे तीन दशके मराठा साम्राज्याची राजधानी म्हणून काम केले, भारतातील सर्वात प्रसिद्ध राज्यकर्त्यांपैकी एकाचा उदय आणि गौरव पाहिला.

### परदेशी गुंतवणूकदार महाराष्ट्राला पसंती देतात

- गेल्या तीन महिन्यांत ₹28,868 कोटी रुपयांची गुंतवणूक आकर्षित करून भारतातील थेट विदेशी गुंतवणुकीसाठी (FDI) महाराष्ट्र हे सर्वोच्च गंतव्यस्थान राहिले आहे.
- रायगड जिल्ह्यात सुमारे ₹35,000 कोटींची गुंतवणूक होण्याची अपेक्षा आहे.

### एलिफंटा लेणी

- एलिफंटा लेणी, ज्यांना घारापुरीची लेणी म्हणूनही ओळखले जाते, हे मुंबईच्या किनारपट्टीवर असलेल्या एलिफंटा बेटावर असलेल्या खडक कापलेल्या मंदिरांचा समूह आहे.
- या गुहा एकाच बेसाल्ट खडकात कोरलेल्या आहेत.
- एलिफंटा लेणी युनेस्कोच्या जागतिक वारसा स्थळ आहेत.
- कालचुरी राजघराण्याच्या कारकिर्दीत 5व्या ते 7व्या शतकादरम्यान या लेण्यांचे उत्खनन करण्यात आल्याचे मानले जाते.
- या गुफा हिंदू देव शिव यांना समर्पित आहेत, त्यांच्या रूपांचे आणि कथांचे विविध चित्रण आहेत.

### पैठणी साड्या

- पैठणी साड्या या उत्कृष्ट हातमागाच्या रेशमी साड्या आहेत, ज्या किचकट सोन्याच्या जरीच्या कामाने विणलेल्या आहेत, ज्याचा उगम महाराष्ट्रातील पैठण शहरातून झाला आहे.

- त्यांना त्यांच्या शाही वैभव आणि गुंतागुंतीच्या विणण्याच्या तंत्रासाठी "रेशीमची राणी" म्हटले जाते.
- या साड्या त्यांच्या दोलायमान रंगांसाठी, आणि आलिशान पोतसाठी प्रसिद्ध आहेत, ज्यामुळे त्यांना प्रतिष्ठित मालमत्ता आणि मौल्यवान वारसा आहे.
- या साड्या पारंपारिकपणे शुद्ध तुतीच्या सिल्कने विणल्या जातात
- किचकट जरी (सोन्याचा किंवा चांदीचा धागा) विणलेल्या नमुन्यांमध्ये पक्षी, कमळाची फुले, पेस्ले आणि भौमितिक रचना दिसतात.

### चाणक्य सेंटर फॉर एक्सलन्स

- महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ कार्ला, लोणावळा येथे 'चाणक्य सेंटर फॉर एक्सलन्स' उभारणार आहे.
- या केंद्रामध्ये कन्व्हेंशन हॉल, एक्झिबिशन सेंटर, साहसी क्रीडा मैदान आणि वॉटरपार्क, टेंट सिटी, चाणक्याचा 42 फूट उंच पुतळा, एक संग्रहालय आणि एक वेलनेस सेंटर यांसारख्या सुविधांचा समावेश असेल.
- हे केंद्र आर्य चाणक्याचा राजकीय सिद्धांत, आर्थिक विचार, युद्धनीती, जीवनशैली आणि इतर तात्विक कल्पना प्रदर्शित करेल.

### 'तिसरी मुंबई' नावाचे नवीन शहर

- MH राज्य सरकारने 'तिसरी मुंबई' नावाचे नवीन शहर विकसित करण्याच्या विस्तृत प्रस्तावाला अंतिम रूप दिले आहे.
- मुंबई महानगर प्रदेशातील (MMR) वाढत्या लोकसंख्येला उत्तम घरे, पायाभूत सुविधा आणि मजबूत वाहतूक सुविधा उपलब्ध करून देणे हे उद्दिष्ट आहे.
- हे शहर नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळाच्या आसपास प्रस्तावित आहे.
- हे महत्त्वपूर्ण कनेक्टर अटलबिहारी वाजपेयी शिवडी-न्हावा शेवा अटल सेतू, ज्याला मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL) म्हणूनही ओळखले जाते, द्वारे मुंबईशी जोडले जाईल.

### कोल्हापूर गूळ

- कोल्हापूर गूळ हा महाराष्ट्रातील कोल्हापूर जिल्ह्यात उत्पादित होणारा एक नैसर्गिक गोड पदार्थ आहे

- यात एक अद्वितीय चव, सुगंध आणि आरोग्य फायदे आहेत.
- याने 2014 मध्ये प्रतिष्ठित भौगोलिक संकेत (GI) टॅग मिळवला.
- पंचगंगा आणि कृष्णा नद्यांच्या सुपीक किनाऱ्यावर सेंद्रिय पद्धतीने पिकवलेल्या उसापासून ते तयार केले जाते.
- उसाचा रस भेंडी आणि चुना यांसारख्या नैसर्गिक घटकांचा वापर करून उकडलेला आणि स्पष्ट केला जातो, नंतर तो एकाग्र केला जातो आणि ब्लॉकमध्ये तयार केला जातो.
- त्यात लोह, कॅल्शियम, फॉस्फरस, पोटॅशियम आणि खनिजे भरपूर प्रमाणात असतात.
- त्यात ॲंटीऑक्सिडंट्सचा स्रोत आहे आणि पचनास मदत करते.

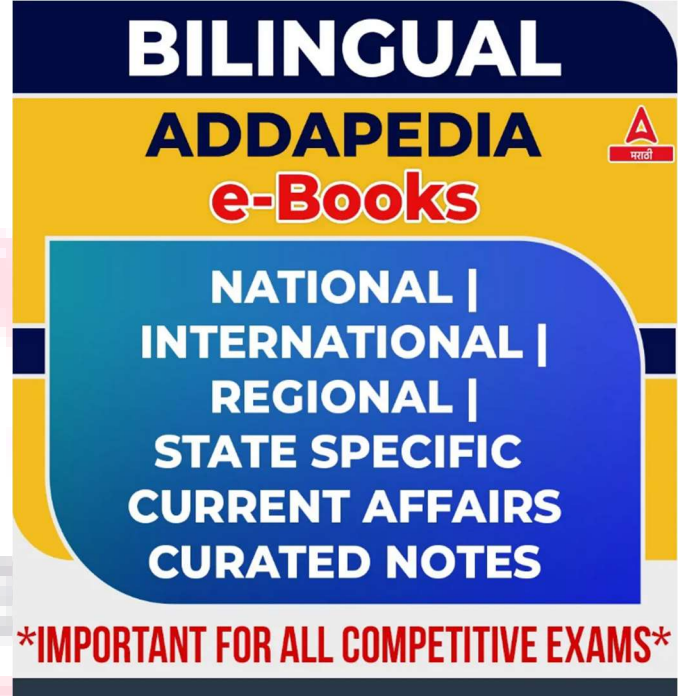
- अजिंक्यतारा किल्ल्याने अनेक लढायांमध्ये महत्त्वाची भूमिका बजावली.
- त्याच्या भक्कम भिंती, तटबंदीचे दरवाजे आणि मोक्याच्या दृष्टीने ठेवलेल्या तोफांनी मुघलांचे अनेक हल्ले परतवून लावले आणि मराठा प्रतिकाराचे प्रतीक म्हणून त्याचा दर्जा मजबूत केला.
- मराठे, मुघल आणि ब्रिटीश यांच्यातील सत्तासंघर्षाचा साक्षीदार असलेला किल्ला इतिहासात अनेक वेळा बदलला.

### लेझिम नृत्य

- लेझिम हा एक चैतन्यशील आणि उत्साही लोकनृत्य प्रकार आहे जो महाराष्ट्रातून उद्भवला आहे
- हे गणेश चतुर्थी, नवरात्री आणि विवाहसोहळ्यांसारख्या उत्सवांच्या प्रसंगी स्त्रियांद्वारे पारंपारिकपणे केले जाते.
- "लेझिम" हा शब्द "लेझिमगा" या मराठी शब्दापासून आला आहे, ज्याचा अर्थ "खेळणे" आहे.
- लेझिम महिलांच्या गटाद्वारे केले जाते, सामान्यतः 10 ते 50 सहभागी असतात.
- ढोलकी (दंडगोलाकार ढोलकी) आणि काहीवेळा ताशा (केटलड्रम) वर दमदार ढोलकीसह नृत्य केले जाते.
- कोरिओग्राफीमध्ये समक्रमित पावले, टाळ्या आणि हात आणि हातांच्या हालचालींचा समावेश असतो.
- नर्तक दोन ओळींमध्ये एकमेकांसमोर उभे राहतात, एक सजीव आणि दृश्यास्पद कामगिरी तयार करतात.
- पारंपारिक लेझिम पोशाखात सामान्यतः रंगीबेरंगी साड्या किंवा घागरा-चोली सेट असतात, जे घुंगरू (घोट्याच्या घंटा) सारख्या दागिन्यांनी सजलेले असतात.

### अजिंक्यतारा किल्ला

- अजिंक्यतारा किल्ला, ज्याला सिंहगड किल्ला म्हणूनही ओळखले जाते, महाराष्ट्राच्या पुण्याजवळील सह्याद्री पर्वत रांगेतील 2,130 फूट उंच शिखरावर सेन्टीनल उभा आहे.
- तो 17 व्या शतकात शिवाजी महाराजांनी बांधला होता.



### शिव-सृष्टी प्रकल्प

- छत्रपती संभाजी नगर (पूर्वीचे औरंगाबाद) येथील शिव-सृष्टी प्रकल्प हा एक महत्त्वाकांक्षी उपक्रम आहे ज्याचा उद्देश पूज्य मराठा राजा छत्रपती शिवाजी महाराज यांना समर्पित सांस्कृतिक आणि आध्यात्मिक संकुल तयार करणे आहे.
- प्रकल्पात समाविष्ट आहे:
  - भव्य मंदिर:
    - भगवान शिवाला समर्पित, हे गुजरातमधील प्रतिष्ठित सोमनाथ मंदिराची प्रतिकृती असेल.
  - संग्रहालय:
    - छत्रपती शिवाजी महाराज आणि मराठा इतिहासाचे जीवन आणि कर्तृत्व दर्शविणारी गृहनिर्माण कलाकृती आणि प्रदर्शने.
  - सांस्कृतिक केंद्र:

- परफॉर्मिंग आर्ट्स, प्रदर्शने आणि मराठा संस्कृती आणि वारसा यांना प्रोत्साहन देणारे शैक्षणिक कार्यक्रम आयोजित करणे.
- थीम पार्क:
  - मराठा इतिहास आणि मूल्ये दर्शविणारी सवारी आणि आकर्षणे.
- ओपन एअर थिएटर:
  - सांस्कृतिक कार्यक्रम आणि कार्यक्रम आयोजित करण्यासाठी.

### पश्चिम रेल्वेचा 'कुली नंबर 1' उपक्रम

- एका अनोख्या उपक्रमात, पश्चिम रेल्वेने (WR) एक उपक्रम सुरू केला आहे - 'कुली नंबर 1'
- हे परवानाधारक सहाय्यक आणि प्रवाशांच्या परस्पर फायद्यासाठी आहे.
- हा उपक्रम मुंबई-मुख्यालय असलेल्या WR च्या मुंबई विभागात सुरू करण्यात आला आहे.
- परवानाधारक सहाय्यक (परवानाधारक पोर्टर) भारतातील रेल्वे व्यवस्थेत अविभाज्य भूमिका बजावतात आणि लांब पल्ल्याच्या प्रवाशांच्या एकूण रेल्वे प्रवासाच्या अनुभवात एक महत्त्वाचे मूल्य जोडतात.

### न्यायमूर्ती शिंदे समितीने मराठा आरक्षणाबाबत अहवाल सादर केला

- मराठा विरुद्ध ओबीसी आरक्षणाच्या मुद्द्यावर महत्त्वपूर्ण घडामोडी करताना, जुन्या नोंदींवर आधारित कुणबी-मराठा आणि मराठा-कुणबी प्रमाणपत्रे जारी करण्यासाठी मानक कार्यप्रणाली (SOP) परिभाषित करण्यासाठी एक समिती स्थापन करण्यात आली.
- न्यायमूर्ती संदीप शिंदे (निवृत्त) या समितीचे अध्यक्ष होते आणि त्यांनी आता हा अहवाल एमएच सरकारला सादर केला आहे.

### टीप:

- कुणबी या मराठ्यांच्या पोटजाती आहेत आणि इतर मागासवर्गीय (OBC) अंतर्गत येतात.

### महाराष्ट्र कांदा साठवणूक बँक स्थापन करणार

- महाराष्ट्र सरकारने जाहीर केले आहे की ते राज्यभर कांदा साठवण बँका स्थापन करेल आणि बल्ब पिकाची ताजेपणा आणि शेल्फ लाइफ वाढवण्यासाठी विकिरणासाठी आण्विक तंत्रज्ञानाचा वापर करेल.
- कांद्याच्या भावातील चढ-उतारामुळे शेतकऱ्यांचे नुकसान होऊ नये आणि त्यांच्याकडे सुसज्ज स्टोरेज असावे यासाठी हे पाऊल उचलण्यात आले आहे.

- आण्विक तंत्रज्ञानामध्ये हानिकारक सूक्ष्मजीव मारून आणि त्यांचे शेल्फ लाइफ वाढवून कांदे खाण्यासाठी सुरक्षित करण्यासाठी आयनीकरण रेडिएशनचे नियंत्रित डोस वापरणे समाविष्ट आहे.

### संरक्षण मंत्रालयाने तटरक्षक दलासाठी 6 नेक्स्ट-जनरेशन OPV साठी करार केला

- संरक्षण मंत्रालयाने माझगाव डॉकयार्ड शिपबिल्डर्स लिमिटेड (MDL), मुंबई सोबत ₹1,614.89 कोटी करारावर स्वाक्षरी केली.
- हे भारतीय तटरक्षक दल (ICG) साठी सहा नेक्स्ट-जनरेशन ऑफशोर पेट्रोल व्हेसल्स (OPV) च्या खरेदीसाठी आहे.
- खरेदी केल्या जाणाऱ्या सहा जहाजांपैकी चार सध्याच्या जुन्या ओपीव्हीची जागा घेतील आणि इतर दोन ICG ताफ्यात वाढ करतील.

### 6 हजार कोटी रुपयांच्या बिटकॉइन पॉन्झी घोटाळ्यात 9 विदेशी कंपन्या ईडीच्या स्कॅनरखाली

- अंमलबजावणी संचालनालय हाँगकाँग आणि एस्टोनियासह नऊ परदेशी कंपन्यांची चौकशी करत आहे.
- व्हेरिबल टेकद्वारे संचालित बिटकॉइन-आधारित पॉन्झी योजनेतून निधी वळवण्यासाठी या कंपन्यांचा वापर करण्यात आला होता.
- या योजनेने 80,000 बिटकॉइन जमा केले आणि नऊ कंपन्यांमार्फत INR 6,606 कोटी (\$915 दशलक्ष) किमतीचा निधी परदेशात मालमत्ता खरेदी करण्यासाठी वळवला.
- तपासात 69 कोटी रुपयांची मालमत्ता तात्पुरती जप्त करण्यात आली आहे.

### सिंधुदुर्गमध्ये नवीन कोविड-19 उप-प्रकार JN.1 आढळला

- महाराष्ट्रातील सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील एका 41 वर्षीय पुरुषाची नवीन COVID-19 उप-प्रकार JN.1 साठी सकारात्मक चाचणी झाली आहे.
- अलीकडे, जागतिक आरोग्य संघटनेने (WHO) JN.1 ला त्याच्या झपाट्याने वाढत्या प्रसारामुळे 'स्वारस्य प्रकार' म्हणून नियुक्त केले आहे.
- तथापि, जागतिक सार्वजनिक आरोग्य धोका 'कमी' मानला जातो.

## जनजागृतीमुळे रत्नागिरी अणुऊर्जा प्रकल्पाचा मार्ग मोकळा होऊ शकतो

- डॉ. माशेलकर म्हणाले की, सध्याच्या परिस्थितीत देशासाठी अणुऊर्जा अत्यावश्यक असून, अधिक ऊर्जा प्रकल्प उभारण्याची गरज आहे.
- या प्रकल्पांमुळे देशात कुठेही हानी झाल्याची घटना घडलेली नाही.
- त्यामुळे सरकारने नागरिकांमध्ये जागृती केली तर रत्नागिरीतील अणुऊर्जा प्रकल्प जोर धरू शकतो.

## यूएस फुटवेअरने पलावा येथे गोदाम उघडले

- अमेरिकन फुटवेअर दिग्गज स्केचर्स ने भारतीय बाजारपेठेत विस्ताराचा भाग म्हणून मुंबईत राष्ट्रीय वितरण केंद्र उघडले आहे.
- कल्याणमधील लोढा इंडस्ट्रीयल अँड लॉजिस्टिक पार्कमधील 6,00,000 चौरस फूट सुविधा पुरवठा साखळी ऑपरेशन्स सुलभ करण्यासाठी डिझाइन केली गेली आहे आणि दररोज 60,000 युनिट्सपर्यंत पाठवू शकते.

## महाराष्ट्र 2024 पासून शाळेत प्रवेश घेण्यासाठी किमान वय 3 वर्षे करणार आहे

- राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (NEP) 2020 च्या अनुषंगाने महाराष्ट्रातील प्रवेशाचे नियम अद्ययावत केले जातील.
- इयत्ता 1 मध्ये प्रवेश करताना मुलांचे वय सहा वर्षांचे असावे असा NEP आदेश आहे
- हे पाहता, MH शाळेत प्रवेश घेण्यासाठी किमान वय 3 वर्षांवर बदलेल.
- हे अद्ययावत धोरण 2024-25 शैक्षणिक वर्षासाठी लागू करणे अपेक्षित आहे.

## बातमीतील व्यक्ती : प्रभाकर मांडे

- लोककथा, लोकसंस्कृती आणि साहित्याचे ज्येष्ठ अभ्यासक प्रभाकर मांडे यांचे अहमदनगरमध्ये निधन.
- मांडे हे मूळचे छत्रपती संभाजी नगरचे आहेत.
- त्यांच्या या अतुलनीय योगदानाबद्दल त्यांना मार्च 2023 मध्ये पद्मश्री पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.
- मांडे यांनी विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय व्यासपीठावर 25 हून अधिक शोधनिबंध सादर केले होते.

## KIT स्मार्ट इंडिया हॅकाथॉनचे आयोजन करते

- कोल्हापूर इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी (KIT) ने AICTE दिल्ली, संरक्षण मंत्रालय, पर्यावरण मंत्रालय

आणि आयुष मंत्रालय यांच्या मदतीने स्मार्ट इंडिया हॅकाथॉनचे आयोजन केले होते.

- इंदूर इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स अँड टेक्नॉलॉजीच्या विद्यार्थ्यांच्या संघाने प्रथम पारितोषिक पटकावले.
- इंदूर-आधारित महाविद्यालयातील अभियांत्रिकी विद्यार्थ्यांनी 'मजबूत मानवी लक्ष्य शोधणे आणि संपादन' मॉडेल विकसित केले.
- ओडिशा स्थित गांधी अभियांत्रिकी आणि तंत्रज्ञान संस्थेने 'भूप्रदेश ओळखण्यासाठी सखोल शिक्षण' मॉडेलसाठी दुसरे पारितोषिक पटकावले.

## कौशल्य विकासासाठी महाराष्ट्राने सामंजस्य करार केला

- महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता आयुक्तालय आणि राष्ट्रीय कौशल्य विकास महामंडळ यांच्यात सामंजस्य करार करण्यात आला.
- आंतरराष्ट्रीय रोजगार सुविधा केंद्र, महाराष्ट्र इंटरनॅशनलला पाठिंबा देणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

## तुळजा भवानी मंदिरातील चांदीचा मुकुट गायब

- 2011 पूर्वीपासून भवानी मंदिरात असलेला चांदीचा मुकुट तुळजा भवानी मंदिराच्या तिजोरीतून गहाळ झाल्याचा संशय आहे.
- हा चांदीचा मुकुट महंत चिलोजीबुवा यांच्या ताब्यात होता.
- याव्यतिरिक्त, इतर मौल्यवान पुरातन वस्तू जसे की चांदीचे दागिने, चांदीचे त्रिशूल आणि मोती आणि सोन्याने बनवलेल्या वस्तू देखील मंदिराच्या खजिन्यातून गायब झाल्या आहेत.